

ІНТЕНСИВНЕ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ВИЗНАЧЕННЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Філенко Д.Ю., ЗВО 22 МБ АІ

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя, Україна

Інтенсивне сільське господарство – це система сільськогосподарського виробництва, яка спрямована на отримання максимальної врожайності з одиниці площі внаслідок використання передових технологій, добрив, пестицидів, іригації та інших ресурсів. Головна мета такого землеробства – підвищити ефективність використання землі та інших чинників виробництва (праці, капіталу) для збільшення обсягів виготовлення продукції рослинництва і тваринництва [1].

Інтенсивне господарство є основним джерелом продовольства у світі. Завдяки «зеленій революції» другої половини ХХ століття, яка була заснована на впровадженні технологій (високоврожайних сортів зернових, мінеральних добрив, пестицидів, іригації), удалося значно збільшити виробництво продовольства й запобігти масовому голоду в країнах, що розвиваються [2].

Головна особливість екстенсивного сільського господарства полягає в тому, що зростання виробництва здійснюється шляхом не якісних змін (використання різноманітної техніки та добрив), а кількісних. Інтенсивне та екстенсивне сільське господарство передбачає розширення посівних площ, однак у межах екстенсивної системи – це одна з основних практик [3]. При цьому зменшується використання хімікатів, що споріднює цей тип виробництва з органічним землеробством. Залежність від погодних умов є ще одним прикладом того, чим відрізняється інтенсивне сільське господарство від екстенсивного [4]. Нижче наведено ключові відмінності двох систем землеробства.

Таблиця 1

Ключові відмінності систем землеробства

Параметр	Інтенсивне с/г	Екстенсивне с/г
Урожайність з 1 га	Висока	Низька
Використання ресурсів (добрив, пестицидів, палива)	Інтенсивне	Мінімальне
Собівартість продукції	Висока	Низька
Витрати праці на 1 га	Високі	Низькі
Механізація та автоматизація	Широко застосовується	Слабо розвинена
Спеціалізація виробництва	Вузька	Широка
Вплив на довкілля	Значний	Незначний
Залежність від погодних умов	Низька	Висока
Частка у світовому виробництві продовольства	Понад 90%	Менш ніж 10%

У першому випадку несприятливі погодні умови коригуються за допомогою

технологій, наприклад, встановлення додаткових систем зрошення полів в умовах посухи. У другому – врожайність залежить від природних процесів. Головною перевагою інтенсивного землеробства є можливість отримувати більші обсяги врожаю з менших площ. Така можливість означає економічну вигоду для фермерів та задоволення попиту на харчові продукти на нашій планеті. Інтенсивне сільське господарство здатне усунути дефіцит продовольства навіть у густонаселених регіонах. Також зменшується потреба у робочій силі порівняно з екологічно чистими методами ведення сільського господарства, оскільки використовувані хімікати діють швидше та потребують менших зусиль під час обробки посівів.

Інтенсивна технологія вирощування також має і низку недоліків:

1. Виснаження та деградація ґрунтів через надмірну експлуатацію.
2. Забруднення довкілля пестицидами та добривами.
3. Скорочення біорізноманіття через використання монокультур.
4. Висока залежність від невідновлюваних ресурсів (паливо, мінеральні добрива).
5. Ризики для здоров'я людей через накопичення шкідливих речовин у харчових продуктах.

Згідно зі звітом «Світ органічного сільського господарства 2024», у 2022 році світова площа органічних сільськогосподарських угідь сягне 96., млн га, що є значним збільшенням порівняно із 72,3 млн га, згаданими для 2020 року. Лідерами за площею органічних земель є Австралія (53 млн га), Індія (4,7 млн га), Аргентина (4,1 млн га). В Україні під органічне виробництво сертифіковано 462 тис. га (1% сільгоспугідь) і на кінець 2022 року налічувалось 462 оператори органічного ринку, 380 з яких — це сільськогосподарські виробники.

Список використаних джерел.

1. Журавель Д. П. та ін. Гідравліка, гідро- та пневмоприводи: підручник для здобувачів вищої освіти. Київ: ЦП «Компринт», 2021. 448 с., іл.
2. Дідур В. А., Журавель Д. П. Технічна механіка рідини і газу. Підручник. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2019. 468 с.
3. Дідур В.А., Журавель Д.П., Палішкін М.А. та ін. Гідравліка. Підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 624 с.
4. Дідур В.А., Савченко О.Д., Журавель Д.П., та ін. Гідравліка та її використання в агропромисловому комплексі. Підручник. 2008. 577 с.

Науковий керівник: Журавель Д. П., д.т.н., проф.